

Дмитришен Д.А., Радочинський О.Д.
Державний торговельно-економічний університет
Науковий керівник: Шведова Г. А.,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
правового забезпечення безпеки бізнесу,
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАКІНЧЕНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Кваліфікація кримінального правопорушення є складним процесом в кримінальному праві. Ще одним не менш важливим аспектом є поділ на закінчене та незакінчене кримінальне правопорушення, бо від цього залежить яку відповідальність за свої дії понесе суб'єкт даного кримінального правопорушення. У цій доповіді приділимо більше уваги саме до кваліфікації незакінченого кримінального правопорушення.

Згідно статті 13 Кримінального кодексу України “Незакінченим кримінальним правопорушенням є готування до кримінального правопорушення та замах на кримінальне правопорушення” [1]. Тобто ми розуміємо, що незакінчене кримінальне правопорушення можна характеризувати, як бездіяльність або певну дію, яка може мати усі складові злочину, але не була завершена з певних причин, що не залежать від волі винної особи. Це можуть бути підготовчі дії до вчинення кримінального правопорушення або замах на його скоєння. Ми погоджуємось із ознаками незакінченого кримінального правопорушення які вказала Ус О. В., такими є:

1. вчинене діяння (дія або бездіяльність) не містить усіх ознак складу конкретного злочину, передбаченого відповідною статтею (частиною статті) Особливої частини КК;
2. недоведення кримінального правопорушення до кінця зумовлено причинами, що не залежать від волі суб'єкта злочину (наприклад, втручання поліції).
3. діяння вчинено умисно (більше того, з прямим умислом)[2].

На нашу думку, щоб вдало кваліфікувати незакінчені кримінальні правопорушення, слід більш детально визначити їх види: готування до кримінального правопорушення- це всі дії, які впливають та робляться для подальшого безпосереднього виконання правопорушення, наприклад: пошук спільників, підготовка знаряддя, підшукування відповідного моменту для вчинення кримінального правопорушення; замах на вчинення кримінального правопорушення є діянням котре було вчинене особою з чіткою ціллю вчинити кримінальне правопорушення, але через обставини на які особа не змогла повпливати, відбулися проти її волі, правопорушення не було доведено до кінця.

Варто зазначити, що в самому КК України відсутні конкретні критерії відмежування незакінченого правопорушення від закінченого. Ми вважаємо, що показовим прикладом важливості внесення цих критеріїв є Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 №10 «Про судову практику у справах про злочини проти власності». У постанові Верховний Суд сам описав чинники які б вказували на закінченість або ж незакінченість конкретного кримінального злочину. Так, наприклад, крадіжка та грабіж вважаються завершеними тільки з того моменту, коли винна особа вилучила майно та має реальну можливість користуватися ним. Розбій же буде вважатися закінченим з моменту початку самого нападу, поєднаного із застосуванням насильства [3]. Тобто, знов ж таки, фундаментальною відмінністю незакінченого кримінального правопорушення від закінченого є те, що незакінчене правопорушення не містить в собі всіх необхідних

фактів, дій, які необхідні для завершення злочину, а сам злочин не був доведений до кінця через певні обставини на які особа не змогла повпливати своєю волею.

Ми вважаємо слушною думку Ус О.В. щодо формування критеріїв кваліфікації незакінченого злочину, а саме: встановлення того який саме злочин хотіла вчинити, завершити особа, за рахунок цього можна з'ясувати чи вдалося вчинити всі необхідні дії для вчинення конкретного злочину, потім, відповідно буде враховуватись розмежування закінченого і незакінченого правопорушення, прикладом може слугувати замах, котрий вважається закінченим, якщо особа зуміла вчинити усі дії необхідні для втілення кримінального правопорушення, незакінченим навпаки- всі необхідні дії особа вчинити не змогла, через обставини на які та не могла повпливати; необережна форма вини або ж непрямий умисл під час вчинення злочину підпадає під кваліфікацію незавершеного правопорушення; на нашу думку, найочевидніший факт, знову ж таки, злочин не був доведений до кінця через обставини на які особа повпливати не могла [2].

Можна погодитись із думкою Навроцького В. О. про те, що для готування злочину характерними будуть не тільки наявність умислу, а і наявність об'єкта та суб'єкта [4]. Це твердження науковця повертає нас до важливості такої деталі правопорушення як замах. Відповідно до ч. 1 ст. 15 КК України замахом на злочин є вчинення особи з прямим умислом діяння (дії або бездіяльності), безпосередньо спрямованого на вчинення злочину [1]. На нашу думку показовими ознаками замаху, які сходяться з ознаками незавершеного правопорушення є недоведення самого злочину до кінця через обставини на які злочинець повпливати не міг, злочин не був доведений до кінцевої мети з об'єктивних причин, також необхідний прямий умисл самого замаху. На нашу думку, саме поділення не тільки самого злочину, а і замаху на закінчений і незакінчений відповідно до ст.15 КК України робиться зновж таки через виконання або невиконання необхідних дій злочинцем, тобто залежно від самого рівня виконання об'єктивної сторони конкретних дій за задумом суб'єкта. Саме тому саме по собі незакінчене правопорушення як замах розділяють на, само собою, незакінчений та закінчений. Прикладом до наведеної нами думки може слугувати постанова від 24.04 2002 №3 «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» у випадку, якщо ці речі були несправними а винна особа вважала навпаки, тобто такими, що можуть бути використаними, вчинене діяння слід розцінювати як замах, але кваліфікувати за статтею 15 КК України [5]. На нашу думку, це влучний приклад, тому що в ньому відбувся злочин, який не зміг бути втіленим в повній мірі через такі обставини на які б злочинець не зміг повпливати.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України, редакція 07.09.2024 : сайт.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n69>
2. УС. О. В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації : лекції – Харків : Право, 2018. – С. 163-178.
3. Навроцький В.О. Теоретичні проблеми кримінально-правової кваліфікації С.14
4. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: сайт.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0003700-02> (дата звернення: 29.09.2024).
5. Кримінальне право: Спеціальні питання кваліфікації та призначення покарання за злочини проти власності : сайт.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09> (дата звернення: 29.09.2024).